

ASIANA MIELEN JA TAJUNNAN KÄSITTEET

Leila Haaparanta syrjähtää pois keskustelumme aiheesta ja ryhtyy tekemään filosofiaa *Kalevalasta* (niin & näin 2/97). Kirjassani *Tajunnan itsepuolustus* (Yliopistopaino, 2. painos 1996) väitin, ettei ole tarpeellista eikä selkeää käyttää sanaa mieli kokemuksen kokonaisuuden nimenä tajunnan asemasta ja siten sotkea suomen kieleen vakiintunutta selkeää käsitejakoa. Mieli on merkitsevyyden elementti. Objekteilla, asioilla ja ilmiöillä on jokin mieli, jonka avulla ne ymmärretään joksikin. Tajunta on mieliä jostakin eli mielen kokonaisuus. Vesa Oittinen tarttui tähän ja toi käsityksiini yhtyen asian tämän lehden palstoille.

Tietenkin *Kalevala* voidaan nähdä filosofisena runoelmana, kuten esimerkiksi *Bhagavad-Gita*. Se esittää symbolisella tavalla elämänfilosofiaa. Mielenkiintoisen yrityksen tähän suuntaan on tehnyt Pekka Ervast kirjassaan *Kalevalan avain* (1939). *Kalevalan* filosofisella analyysillä — niin mielenkiintoista kuin se onkin — ei kuitenkaan ole mitään tekemistä siinä keskustelussa, jossa pohditaan, miten käsitteitä mieli ja tajunta olisi nykyisessä filosofiassa ja psykologiassa käytettävä. Käsitteiden rajaukset ovat tietenkin sopimusluontoisia. Tein suomalaiseseen filosofiseen traditioon nojautuen oman ehdotukseni. Myös Vesa Oittinen käsitteli itse asiaa. Sitä toivoisi toisiltakin tähän keskusteluun osallistujilta.

Lauri Rauhala